

Analiza sigurnosne, vanjske i gospodarske politike Sjedinjenih Američkih Država u drugom mandatu Donalda Trumpa

Ante Batistić, mag. hist. et int. rel., doktorand¹

SAŽETAK

Rad je koncipiran kao sažeta teorijska analiza sigurnosne, vanjske i trgovinske politike Sjedinjenih Američkih Država. Poseban aspekt rada je analiza odnosa SAD-a prema Narodnoj Republici Kini, koji je 2025. došao do kritične točke i postao najintenzivniji trgovinski sukob u novijoj povijesti. Nadalje, u radu se istražuje i pozicija Europske unije u ovom odnosu te posljedice kineske, a posebice američke politike, na gospodarsku i političku situaciju unutar EU. Poseban aspekt u radu zauzima i problematika Grenlanda, kao najočitijeg primjera Trumpovog transakcijskog realizma gdje se vojna moć i sila koristi kao pregovarački alat za ostvarivanje pristupa kritičnim resursima nužnima za industrijsku i tehnološku nadmoć. Također, poseban aspekt posvećen je i problematici Tajvana, kao jednog od kriznih žarišta i otvorenih geopolitičkih i sigurnosnih pitanja u odnosima SAD-a i NR Kine. Rezultati rada ukazuju na to da se rivalstvo između SAD-a i NR Kine odvija kao kontinuirano nadmetanje

¹ Sveučilište obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman", E-mail: ante.batistic@sois-ft.hr, anbatistic@unin.hr

u kojem će presuđujući faktor biti dugoročno planirane i izvedive strategije, pri čemu američki pristup donosi određene dobitke uz povećan rizik nestabilnosti, dok NR Kina naglasak stavlja na postupnom i sustavnom jačanju države bez otvorene konfrontacije.

KLJUČNE RIJEČI: *Sjedinjene Američke Države, Narodna Republika Kina, Donald Trump, sigurnosna politika, vanjska i gospodarska politika*

Uvod

Suvremeni međunarodni poredak u razdoblju 2024.-2026. postao je poprište vojnih, ekonomskih, informacijskih i drugih nadmetanja velikih sila. Pobjeda Donalda (Johna) Trumpa na američkim predsjedničkim izborima u studenom 2024. označila je početak nove ere u američkoj sigurnosnoj, vanjskoj i trgovinskoj politici. Novi paradigmatički obrat u poimanju tradicionalnih savezništava i međunarodnih odnosa obilježen je operacionalizacijom i radikalizacijom načela “*America First*”² u svakom pogledu kao trajne vanjskopolitičke konstante.

U središtu ovog političkog zaokreta nalazi se transakcijski realizam kao ključna paradigma, odnosno model u kojem se međunarodni odnosi, sigurnosne obveze i gospodarski dogovori i ugovori ne promatraju kroz prizmu liberalnih vrijednosti, već isključivo kroz direktne koristi i protuvrijednosti koje oni imaju za američke nacionalne interese, a samim time i za njenu nacionalnu sigurnost.

Ovaj rad koncipiran je kao sažeta teorijska analiza sigurnosne, vanjske i trgovinske politike Sjedinjenih Američkih Država (SAD) pri čemu se kao referen- ce koriste relevantni izvori, tj. znanstveno-stručni članci, službene publikacije, stručne analize, izvješća nadležnih tijela i organizacija koja se bave problematikom nacionalne i globalne sigurnosti i medijski članci. Iako se ne obrađuje

² Načelo “*America First*” “temelji se na ideji da su SAD u najboljoj poziciji da predvode svijet i očuvaju mir i stabilnost kada na prvo mjesto stave sigurnost, prosperitet i opću dobrobit američkog naroda” (vidi: Establish an America First Foreign Policy, America First Policy Institute).

zasebno, poseban naglasak stavljen je na fenomen “naoružane međuovisnosti”³ (*Weaponized Interdependence*), gdje SAD koristi svoje mehanizme i poluge moći poput izvoznih kontrola, carinskih tarifa i tehnoloških ograničenja kao primarnih alata širenja utjecaja i ostvarivanja pobjede u strateškom natjecanju na svjetskoj pozornici.

Poseban aspekt rada je analiza odnosa SAD-a prema Narodnoj Republici Kini (NR Kina), koji je 2025. došao do kritične točke i postao najintenzivniji trgovinski sukob u novijoj povijesti. Trumpova odluka o uvođenju visoke stope carina na uvoz iz NR Kine te kineski protuodgovori doveli su do visoke razine makroekonomske neizvjesnosti te usporavanja globalnog razvojnog rasta što nam potvrđuje recentno izvješće Odjela za ekonomske i socijalne poslove Ujedinjenih Naroda (United Nations Department of Economic and Social Affairs – UN DESA) o kojem će bit više riječi u nastavku teksta.

Shvaćajući ozbiljnost situacije i nemogućnost nesmetanog odvijanja trgovinskih odnosa zbog nesnosno visokih carina, SAD i NR Kina sklopile su sporazumno rješenje u Ženevi koje je dovelo do deeskalacije. Međutim, strukturni jaz i problem u odnosima SAD-a i NR Kine ostao je neriješen, pri čemu je posebice za SAD problematična kineska državna i industrijska strategija *Made in China 2025* koja je pokrenuta još 2015. s ciljem ostvarivanja globalne dominacije u tehnologiji, industriji i energetskej tranziciji.

Nadalje, u radu se istražuje i pozicija Europske unije (EU) u ovom odnosu te posljedice kineske, a posebice američke politike, na gospodarsku i političku situaciju unutar EU. Naime, EU se profilirala kao treći i ujedno najranjiviji akter, primoran na redefiniranje svoje strateške politike i autonomije uslijed američkih carinskih pritisaka i posljedično kineskog ekonomskog i informacijskog pritiska.

Poseban aspekt u radu zauzima i problematika Grenlanda, kao najočitijeg primjera Trumpovog transakcijskog realizma gdje se vojna moć i sila koristi kao pregovarački alat za ostvarivanje pristupa kritičnim resursima nužnima za industrijsku i tehnološku nadmoć. Također, poseban aspekt posvećen je i pro-

³ Teorija, odnosno fenomen “naoružane međuovisnosti” (*Weaponized Interdependence*) opisuje kako države koje se nalaze na poziciji ključne sile i koje zauzimaju središnja mjesta u globalnim gospodarskim, financijskim, informacijskim i drugim mrežama, mogu te iste mreže pretvoriti u vlastiti instrument nametanja i prisile. Ukratko, međupovezanost koja je proizvod globalizacije, postaje alat i izvor moći koja može biti iskorištena u političke svrhe (Karacali, 2025). Vidi više u: Karacali (2025) i Farrell i Newman (2019).

blematici Tajvana, kao jednog od kriznih žarišta i otvorenih geopolitičkih i sigurnosnih pitanja u odnosima SAD-a i NR Kine.

U konačnici, cilj ovoga rada je ukazati na rizike koji proizlaze iz politike transakcijskog realizma te definirati na koji način krizna žarišta poput Tajvana i Grenlanda zauzimaju mjesto u razumijevanju trenutnih i budućih odnosa dviju svjetskih sila.

Metodologija istraživanja i teorijsko određenje

Rad se temelji na kvalitativnom istraživačkom pristupu i teorijsko-analitičkoj obradi sigurnosne, vanjske i trgovinske politike SAD-a u drugom mandatu predsjednika Donalda Trumpa, s posebnim naglaskom na odnos SAD-a prema NR Kini. S obzirom na aktualnost teme, istraživanje je usmjereno na analizu recentnih procesa u razdoblju 2024.-2026. pri čemu se posebna pozornost posvećuje razumijevanju načina na koji se američka politika oblikuje prema NR Kini i EU kroz instrumente nacionalne moći, odnosno kroz ekonomski pritisak, tehnološka ograničenja, tarifni protekcionizam i transakcijski pristup.

Temeljna ideja i cilj istraživanja jest utvrditi u kojoj se mjeri sigurnosna, vanjska i trgovinska politika SAD-a može interpretirati kroz prizmu transakcijskog realizma te na koji se način takav pristup odražava na odnose prema NR Kini te na položaj EU. Poseban aspekt rada je i analiza problematike Tajvana i Grenlanda, dva slučaja koji predstavljaju operativne primjere primjene transakcijskog realizma.

Istraživanje polazi od temeljne pretpostavke kako se rivalstvo navedenih sila ne odvija samo kao klasično nadmetanje, već kao višedimenzionalno strateško suparništvo na više različitih domena, od vojne pa sve do tehnološke, industrijske, informacijske i ekonomske.

Što se tiče znanstvene metode, u radu se primjenjuje nekoliko njih. Na prvom mjestu je metoda analize sadržaja kojom se obrađuju službeni dokumenti, strateške publikacije, izvješća raznih tijela i međunarodnih organizacija, stručne analize te relevantni znanstveno-stručni radovi i medijski izvori. Primjena ove metode omogućuje razlučivanje ključnih elemenata američke politike prema NR Kini te pomaže u prepoznavanju načina na koji se u službenim dokumentima, onima dominantno vojne prirode, tumače ključni pojmovi, problemi i odnosi. Na drugom mjestu, nalazi se metoda komparativne analize koja pruža

odgovore na pitanja međusobnih razlika. Njome se uspoređuju dva pristupa, američki i kineski. Američki pristup temelji se na ekonomskoj politici, odnosno carinskim tarifama, izvoznim kontrolama, ekonomskom pritisku na saveznike i, općenito, korištenju ekonomske moći kao instrumenta prisile. S druge pak strane, kineski pristup temelji se na dugoročnom planiranju, industrijskoj politici, nacionalnim strategijama razvoja, razvoju tehnoloških i energetske kapaciteta te postupnom smanjivanju ovisnosti o zapadnim tehnologijama, financijama, znanju i sl. Treća metoda jest studija slučaja, pri čemu se Tajvan i Grenland analiziraju kao dva geopolitički i sigurnosno važna primjera koji oslikavaju operativnu primjenu politika gore navedenih sila.

Izvori korišteni u radu dijele se u nekoliko skupina. Na prvom mjestu su znanstveno-stručni radovi, potom slijede stručne *policy* analize relevantnih međunarodnih i nacionalnih organizacija i instituta, uključujući Peterson institut za međunarodnu ekonomiju (*Peterson Institute for International Economics*), Finski institut za međunarodne odnose (*Finnish Institute of International Affairs*), Austrijski institut za međunarodne odnose (*Austrian Institute for International Affairs*), *think-tank* Bruegel, Centar za strateške i međunarodne studije (*Center for Strategic and International Studies*) i Međunarodnu kriznu grupu (*International Crisis Group*). Treću skupinu izvora čine službeni dokumenti, strateške publikacije i izvješća međunarodnih i državnih institucija, uključujući Strategiju nacionalne sigurnosti SAD-a iz 2025., izvješća Ministarstva obrane SAD-a o vojnom i sigurnosnom razvoju NR Kine, izvješća Kongresne službe SAD-a o strategiji *Made in China 2025* te izvješća Odjela za ekonomske i socijalne poslove Ujedinjenih Naroda (*United Nations Department of Economic and Social Affairs – UN DESA*). Četvrtu, i ujedno posljednju skupinu izvora čine odabrani relevantni medijski izvori koji su korišteni u svrhu razumijevanja javnog mnijenja te praćenja aktualnih događaja, službenih izvjava i političkih reakcija.

Kriterij odabira izvora temelji se na relevantnosti i primjenjivosti za predmet istraživanja, institucionalnoj vjerodostojnosti, aktualnosti i analitičkoj vrijednosti. Pri tome, posebnu prednost imali su službeni dokumenti, stručne *policy* analize te znanstveno-stručni radovi odabranih priznatih stručnjaka u području međunarodne sigurnosti i geopolitike.

Kada govorimo o teorijskom određenju, potrebno je napomenuti kako se u radu pojam transakcijskog realizma odnosi na specifičnu varijantu realističkog pristupa koji podrazumijeva da se savezništva, sigurnosne obveze, trgovinski odnosi, diplomatski dogovori i pregovori i sl., vrednuju isključivo prema mjerljivoj koristi za nacionalni interes. Za razliku od klasičnog realizma koji se oslanja

na očuvanje ravnoteže moći, transakcijski realizam prednost daje pregovaračkoj funkciji, uvjetovanju, dobiti, budućim projekcijama i revizijama postojećih odnosa. U tom kontekstu, svaki oblik savezništva promatra se kao odnos koji mora polučiti vidljive i mjerljive koristi za državu.

Nadalje, strateško rivalstvo se u radu ne promatra isključivo kroz kinetičku, odnosno vojnu dimenziju, nego kao višedimenzionalan proces u kojem se SAD i NR Kina natječu u nekoliko međusobno povezanih domena, od vojne, trgovinske, tehnološko-industrijske, energetske, diplomatske i informacijske. Pojam strateško rivalstvo jasno govori kako se radi o dugoročnim sposobnostima oblikovanja svih elemenata međunarodnog poretka.

Ključna obilježja politike Donalda Trumpa

Trump je položio prisegu za svoj drugi predsjednički mandat 20. siječnja 2025. godine. U inauguracijskom je govoru istaknuo načelo „*America First*“, poručivši da će „svaki dan moje administracije, vrlo jednostavno, Amerika biti na prvom mjestu“ (*The Inaugural Address, The White House, 2025*). Taj kontinuitet između prvog (2017.-2021.) i aktualnog mandata ključan je za razumijevanje njegove strategije prema glavnim globalnim akterima.

Kada govorimo o ključnim točkama vanjskopolitičkog i unutarnjeg političkog kontinuiteta, potrebno je istaknuti ekonomski nacionalizam i tarifni protekcionizam, transakciji model pristupa savezništvima, tvrdolinijaški pristup u imigracijskoj i graničnoj politici te širenje izvoznih kontrola i tehnoloških ograničenja (eng. *Weaponized Interdependence*) prema strateškim suparnicima⁴ SAD-a.

Ulazeći dublje u samu srž, tj. fundamentalne temelje Trumpove politike, jasno je kako se radi o realističkoj paradigmi koja počiva isključivo na želji za ostvarenjem vlastitih interesa i nacionalne sigurnosti. Također, evidentno je kako Trump međunarodni poredak ne smatra vrijednosno pozitivnim, već konkurentskim prostorom vodećih sila pri čemu pobjeđuje moć i interes (Popović, 2018). U svemu tome bitna je sloboda djelovanja, proširena moć države i snažno gospodarstvo.

Nadalje, Trumpov drugi mandat nije radikalna prekid, niti početak nove politike, već operacionalizacija i radikalizacija političkog smjera koji je uspostav-

⁴ Na prvom mjestu Kina, a potom Rusija i Indija. U idućoj skupini nalaze se Iran i Sjeverna Koreja kao tradicionalni protivnici SAD-a.

ljen za vrijeme prvog mandata u periodu 2017.-2021. godine. Navedenu tezu potvrđuju i autori Pasternak i Sinkkonen (2025) sa cijenjenog Finskog instituta za međunarodne odnose (FIIA). Naime, prema mišljenju autora, Trumpova se vanjska politika može svrstati u četiri ključna elementa: 1. nacionalni suverenitet, 2. ekonomski nacionalizam, 3. devolucija vlasti i 4. odvajanje od ustaljenih normi moći (eng. *Unmooring power*) (Pasternak i Sinkkonen, 2025).

Prvi element odnosi se na povećanje neovisnosti SAD-a prema drugim međunarodnim akterima kroz napuštanje ili manju angažiranost u međunarodnim organizacijama poput Svjetske trgovinske organizacije (WTO), Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO) itd. Drugi element odnosi se na ekonomski prosperitet SAD-a kroz zaštitu domaćih poslova i industrija, porezne olakšice, smanjenu regulaciju te smanjenje trgovinskog deficita kroz uvođenje visokih carina, ograničavanje stranih investicija i trgovinskih aktivnosti te podršku domaćim tehnološkim kompanijama i energetskom sektoru. Treći element odnosi se na smanjenje međunarodnih obveza SAD-a kroz povećanje pritiska na saveznike (posebice NATO savez) u području nacionalnih izdvajanja za obranu te potraživanje veće odgovornosti za sigurnost na globalnoj razini. Pritom, pregovori sa saveznicima postaju transakcijski, odnosno promatraju se kroz ekonomsku optiku (poticaji, prijetnje sankcijama) ili politički pritisak. Što se tiče unutarnjeg političkog stanja, povećava se moć saveznih država i privatnog sektora na račun vlade. Četvrti element odnosi se na jačanje osobne moći predsjednika Trumpa i užeg kruga njegove administracije i lojalnih ljudi. Posljedice takvog poimanja političke vlasti i autoriteta direktno dovode do podrivanja demokratskih institucija kroz proširenje osobne vlasti zanemarivanjem tradicionalnih ustavnih vrednota. Osim toga, populistička strategija popraćena dezinformacijama nužno proizlazi iz takvog oblika djelovanja i teži legitimaciji vlastite politike (Ibid.).

Ključne odlike Trumpove politike poput protekcionizma, unilateralizma i transakcijskog realizma⁵ institucionalizirane su kroz nove carinske tarife, kadrovsku politiku (postavljanje politički podobnih i lojalnih ljudi s iskustvom rada u privatnom sektoru – biznisu i menadžmentu) i pritiske na saveznike (poglavito na NATO savez kroz ultimatum za povećanje nacionalnih izdvajanja za obranu u iznosu od 5% od ukupnog državnog proračuna). Navedeno potvrđuje kako je Trumpovo načelo „*America First*“ postala trajna vanjskopolitička konstanta, a ne kratka epizoda u američkoj vanjskoj politici.

⁵ Vidi više u: P. Barrotta (2020). Pragmatism and transactional realism. *Philinq* 8(2), 111-128.

Nadalje, kada govorimo o trgovinskoj politici SAD-a, autori McKibbin, Noland i Shuetrim (2025) s Peterson Instituta za međunarodnu ekonomiju (PIIE) opravdano ističu kako američka „recipročna“ carinska politika ima izuzetno negativne posljedice na američko i svjetsko gospodarstvo, bez obzira na to radi li se o blažim ili strožim carinama. Osim usporavanja ekonomskog rasta, rasta inflacije i cijena, pada ukupnog BDP-a i smanjivanja produktivnosti i gospodarskih potencijala ponajviše u sektoru industrije i poljoprivrede, otvara se prostor za trgovinski rat i moguću odmazdu zemalja s kojima SAD ima najvišu razinu gospodarske suradnje i razmjene dobara.

Iako je Trumpova carinska politika usmjerena na sve zemlje, uključujući i saveznika – EU, koja je drugi najveći partner SAD-a u robnoj razmjeni (Europski parlament, 2025), u samom središtu trgovinske ofenzive nalazi se NR Kina kojoj su nametnute carinske tarife od 50% na sav uvoz. Naime, carinski sukob između SAD-a i NR Kine rezultirao je protumjerama s kineske strane pri čemu su se na glavnoj meti kineskih carina (prosječno 32% na sav uvoz iz SAD-a) nalazila upravo poljoprivredna dobra, čelik, aluminij i automobili (McKibbin et al., 2025).

S obzirom na to da se pokazalo kako navedena trgovinska politika nije održiva jer vodi u apsolutan prekid razmjene dobara zbog nesnosno visokih carina (u jednom trenutku su američke carine iznosile 65% na sav uvoz), sredinom svibnja 2025. godine u Ženevi je sklopljen ugovor o određenom obostranom smanjenju carina. Iako su pregovori rezultirali ublažavanjem najgorih kratkoročnih posljedica za obje strane, brojne carine ostale su trajno više nego prije početka trgovinskog rata čime je politički odnos ostao bitno opterećen. Bitno je za naglasiti kako je kineski BDP pretrpio manji pad nego što su to američke simulacije predviđale. Suprotno očekivanom, upravo su SAD pretrpjele veći pritisak zbog vlastitog rizika i odljeva kapitala (Ibid.).

Iako su američke prognoze govorile o povećanju prihoda SAD-a uvođenjem carina, McKibbin i Shuetrim (2025) ističu kako protumjere drugih država, popraćene općenitim negativnim makroekonomskim učincima povećanja carina, direktno dovode do smanjenja BDP-a, investicija, zaposlenosti i realnih plaća u SAD-u. Osim toga, McKibbin i Shuetrim (2025) ističu i povećanje inflacije u prve dvije godine nakon uvođenja carina. Nadalje, ukoliko bi sve pogođene zemlje uzvratile protumjerama, utoliko bi se štetni učinci na gospodarstvo SAD-a drastično povećali, posebice zbog pada izvoza (ponajviše poljoprivrednih dobara i ruda) i slabljenja dolara kao nacionalne valute.

Slijedom navedenoga, McKibbin, Noland i Shuetrim (2025) opravdano zaključuju kako je Trumpova politika prema Kini nepredvidljiva, konfrontacijska i visokorizična. Ekonomski pritisci putem carina doveli su do najintenzivnijeg trgovinskog sukoba u novijoj povijesti s posljedicama koje se osjećaju u obje zemlje i šire na globalnoj razini.

Nadalje, što se tiče odnosa SAD-a i EU-a, povećanje carina na uvoz proizvoda iz zemalja članica EU, nema samo ekonomske implikacije za sve zemlje članice (tradicionalne saveznike SAD-a), već i za transatlantsko savezništvo. Prema stručnim procjenama Bruegela, jednog od vodećih europskih think-tankova u području ekonomije, američke carine nemaju drastičan učinak na BDP zemalja EU-a (negativan učinak u prosjeku od 0.6 do 1%) ukoliko se uspoređi sa štetom koju bi pritom pretrpjelo američko gospodarstvo. Međutim, kada govorimo o konkretnim državama koje mogu pretrpjeti najveću štetu od američkih carina, onda je to ponajviše Njemačka, a potom Irska i Italija (da Rocha et al., 2025).

Uzimajući u obzir percipiranu (!) nepredvidljivost Trumpove politike, EU je primorana redefinirati strateške prioritete i diversificirati ekonomska partnerstva. Štoviše, negativna trgovinska politika SAD-a prema EU indirektno jača kinesku gospodarsku, a potom i političku poziciju prema EU, pri čemu je poseban aspekt i strategija artikulacije prednosti suradnje s Kinom koristeći posrednike, odnosno političke agende rastućih populističkih, nacionalističkih i antieuropskih stranaka. Dakako, ne smijemo zanemariti ni Indiju kao brzorastuću svjetsku ekonomiju koja može iskoristiti negativne aspekte Trumpove politike i pozicionirati se kao trgovinski partner zemalja članica EU.

Da je tome tako, dokazuje činjenica da su EU i Indija koncem siječnja 2026. sklopili važan i ujedno najveći sporazum o slobodnoj trgovini kojim će se ojačati gospodarske i političke veze između zemalja EU i Indije. Temeljem navedenog sporazuma, očekuje se da će se udvostručiti izvoz robe iz EU u Indiju, i to ukidanjem ili smanjenjem carina u vrijednosti od 96,6%, pri čemu će se značajno povećati trgovina robe i usluga koja je već sada na vrijednosnoj razini većoj od 180 milijardi eura godišnje. Također, navedeno će dovesti i do uštede od oko 4 milijarde eura godišnje na carinama za europske proizvode. Ključna područja u kojima se ostvaruju međusobne pogodnosti odnose se na: 1. Smanjenje carina na poljoprivredno-prehrambene proizvode, 2. povlaštenu pristup tržištima usluga i zaštićeno intelektualno vlasništvo te 3. jačanje obveza u pogledu održivosti (zaštita okoliša i klimatske promjene) (Predstavništvo Europske komisije u Hrvatskoj, EU i Indija sklopili povijesni sporazum o slobodnoj trgovini, 27.1.2026.)

Odnosi Sjedinjenih Američkih Država i Narodne Republike Kine

Kao što smo već naveli, Trumpova politika u svom središtu ima transakcijski realizam (transakcijski model bilateralnih i multilateralnih odnosa koji reducira savezništvo na ugovorne odnose koji su podložni stalnim provjerama, promjenama i novim dogovorima) te paradigmatički okvir u kojem se međunarodni odnosi, savezništva i sigurnosne obveze ne promatraju kroz prizmu liberalnih vrijednosti, već kroz izravnu cijenu i materijalnu korist za američke nacionalne interese.

Kada govorimo o operacionalizaciji tog načela u odnosima prema NR Kini, ovakav pristup rezultira politikom koja ne teži harmonizaciji odnosa, nego aktivnom rivalstvu u kojem se kao ključni alati, odnosno instrumenti pritiska, koriste načela ekonomskog nacionalizma, tarifnog protekcionizma i demonstriranja vojne sile i moći.

Učinke Trumpove trgovinske i vanjske politike potrebno je ukratko analizirati i u kontekstu globalnih ekonomskih kretanja i projekcija za 2026. Naime, Odjel za ekonomske i socijalne poslove Ujedinjenih Naroda (UN DESA) je u suradnji s drugim relevantnim tijelima i organizacijama, početkom 2026. objavio detaljnu analizu/izvješće o stanju ekonomije na globalnoj razini i budućim ekonomskim projekcijama za 2026. (*World Economic Situation and Prospects 2026*).

U navedenom dokumentu jasno se ističe kako su globalni ekonomski izgledi za 2025. i 2026. ostali bitno obilježeni visokom razinom makroekonomske neizvjesnosti, pri čemu se predviđa blagi pad stope rasta sa 2,8% u 2025. na 2,7% u 2026. Istaknuto je kako se globalna ekonomija suočava s ozbiljnim pritiscima poradi geopolitičke fragmentacije i narušavanja multilateralizma. Ekonomski podaci ukazuju na to da SAD, zbog trenutanih fiskalnih politika i nameta, bilježi umjeren rast od oko 2%, dočim se ekonomski rast u NR Kini oslanja na ciljne mjere podrške domaćoj potražnji u uvjetima vanjskih trgovinskih restrikcija. Bitno je za istaknuti kako postojeće trgovinske tenzije i visoka razina javnog duga u bitnoj mjeri ograničavaju manevarski prostor za fiskalnu podršku što globalnu ekonomiju čini krhkom i izloženijom, odnosno ranjivijom na nepredvidljive financijske situacije koje su u mnogočemu uvjetovane političkim i geopolitičkim procesima. Situaciju na globalnoj razini dodatno otežavaju i strukturne prepreke poput poremećaja u globalnim opskrbnim lancima te klimatske promjene koje dovode do potreba za dodatnim ulaganjima i razvoju tehnologija

za sprječavanje ili umanjivanje štetnih učinaka sve izraženijih prirodnih nepogoda koje ponajviše utječu na proizvodne, transportne i infrastrukturne sustave (Ibid.).

Ekonomsko područje je u razdoblju 2024.-2025. postalo glavno polje strateškog natjecanja između SAD-a i NR Kine pri čemu su recipročne tarife uvedene kao sredstvo za rebalansiranje trgovinske razmjene, unatoč tome što takve mjere nose rizike sporijeg gospodarskog rasta i povišene inflacije. NR Kina je na visoke američke carine odgovorila protumjerama koje su snažno pogodile brojne američke gospodarske sektore od poljoprivrede, čelika, aluminijske pa sve do automobilske industrije, što je u svibnju 2025. dovelo do djelomične deeskalacije dogovorom u Ženevi, no trgovinski odnosi ostali su opterećeni trajno višim razinama carinskih nameta. Vrijedi istaknuti kako je recentna analiza Austrijskog instituta za međunarodne odnose (OIIP) ukazala na to da puko smanjenje volumena trgovine ne rješava strukturni problem američkog deficita, posebno ako Washington istovremeno otvara trgovinske sporove s većinom ostalih globalnih partnera (Eder, 2025).

Strategija nacionalne sigurnosti SAD-a iz 2025. definira ekonomske odnose s Kinom kao fundamentalno neuravnotežene, upozoravajući da Peking nastavlja koristiti posredničke zemlje kako bi zaobišao američke izvozne kontrole (2025 *National Security Strategy*, 2025). Washington stoga inzistira na pravednosti i reciprocitetu, težeći tome da se trgovina s NR Kinom ograniči isključivo na neosjetljive segmente dok se u strateškim industrijama provodi tehnološko razdvajanje. Ovakav pristup stvara uvjete u kojima snažno vojno odvracanje u Indo- Pacifiku omogućuje stroži ekonomski odnos prema kineskim netržišnim praksama, industrijskoj špijunaži i krađi intelektualnog vlasništva (Ibid.). SAD je u posljednjih četvrt stoljeća naučio da integracija NR Kine u globalni sustav nije dovela do očekivane liberalizacije, što opravdava trenutačni zaokret prema industrijskoj konkurenciji (Brainard, 2025).

Istodobno, kineska strateška industrijska i državna politika *Made in China 2025* i dalje predstavlja centralni izazov jer teži postizanju tehnološkog vodstva kroz masovne subvencije i usmjeravanje kompanija u kritičnim sektorima poput industrije poluvodiča (CRS, *Made in China 2025 and Industrial Policies: Issues for Congress*, 2024). Temelj politike *Made in China 2025* koja je pokrenuta još 2015., leži u modernizaciji proizvodnog sektora i razvoju deset visokotehnoloških industrija (slika 1.), smanjenjem ovisnosti o stranoj tehnologiji te postizanju globalnog vodstva u robotici, umjetnoj inteligenciji i novim automobilskim vozilima koja se pokreću novim i obnovljivim izvorima energije (Kuo, 2025).

Figure 1. China's Industrial Priorities (2015-2025)

The "Made in China 2025" plan highlights 10 sectors:

	New generation information technology		New energy and energy-saving vehicles
	High-end computerized machines and robots		Energy equipment
	Aerospace		Agricultural machines
	Maritime equipment and high-tech ships		New materials
	Advanced railway transportation equipment		Biopharma and high-tech medical devices

Source: Notice of the State Council on Issuing "Made in China 2025," May 8, 2015, Guofa [2015] No. 28.

Slika 1. Industrijski prioriteti NR Kine 2015.-2025. Izvor: CRS, Made in China 2025 and Industrial Policies: Issues for Congress, 2024.

U travnju 2023., Jake Sullivan, savjetnik za nacionalnu sigurnost u uredu američkog predsjednika Joea Bidena, održao je govor o problematici i rizicima odnosa SAD-a i Kine, pri čemu je istaknuo kako "SAD proizvodi samo 4% litija, 13% kobalta, 0% nikla i 0% grafita potrebnog za zadovoljavanje trenutne potražnje za električnim vozilima". Dodao je i kako "u međuvremenu, više od 80% kritično važnih minerala prerađuje samo jedna zemlja - Kina." (Applebaum, 2026).

Također, vrijedi istaknuti kako NR Kina sve više i brže proizvodi nove kapacitete električne energije, pri čemu ulazni troškovi energije padaju kroz masovnu proizvodnju tehnologija energetske tranzicije (solari, baterije i sl.). Važan podatak koji vrijedi istaknuti jest da je NR Kina 2024. uložila više od 625 mlrd. američkih dolara u „čistu energiju“, pri čemu je ciljane kapacitete dostigla još 2024., što je šest godina ranije od inicijalnog plana (2030.). Navedena kineska

ulaganja dovode i do pritiska na globalne cijene tehnologija (primjerice, solarnih panela) gdje je evidentan pad cijena što dugoročno snižava cijenu elektrifikacije industrije i transporta (*World Energy Investment*, 2025). S druge strane, američka politika koja je usmjerena na energetske resurse i deregulaciju ne vodi rješavanju problema, već maloprodajne cijene električne energije i dalje rastu umjereno (*U.S. Energy Information Administration*), dočim su strukturne razlike u brzini gradnje i cijeni novih kapaciteta sve važniji i izraženiji čimbenik.

Iako NR Kina radi na svim ovim područjima u punom intenzitetu, valja istaknuti kako je, prema službenim podacima Ministarstva financija SAD-a, NR Kina krajem studenog 2025. držala oko 682,6 mlrd. američkih dolara u vidu državnih vrijednosnica, što je najniža vrijednost još od 2008. (*U.S. Department of Treasury*, 2025). Navedeno jasno dokazuje kako NR Kina postupno smanjuje financijsku ovisnost o SAD-u i preusmjerava navedena sredstva u druga područja djelovanja, međutim, dostupni podaci ukazuju na to SAD ostaje i dalje bitan financijski čimbenik za vanjskotrgovinsko poslovanje NR Kine.

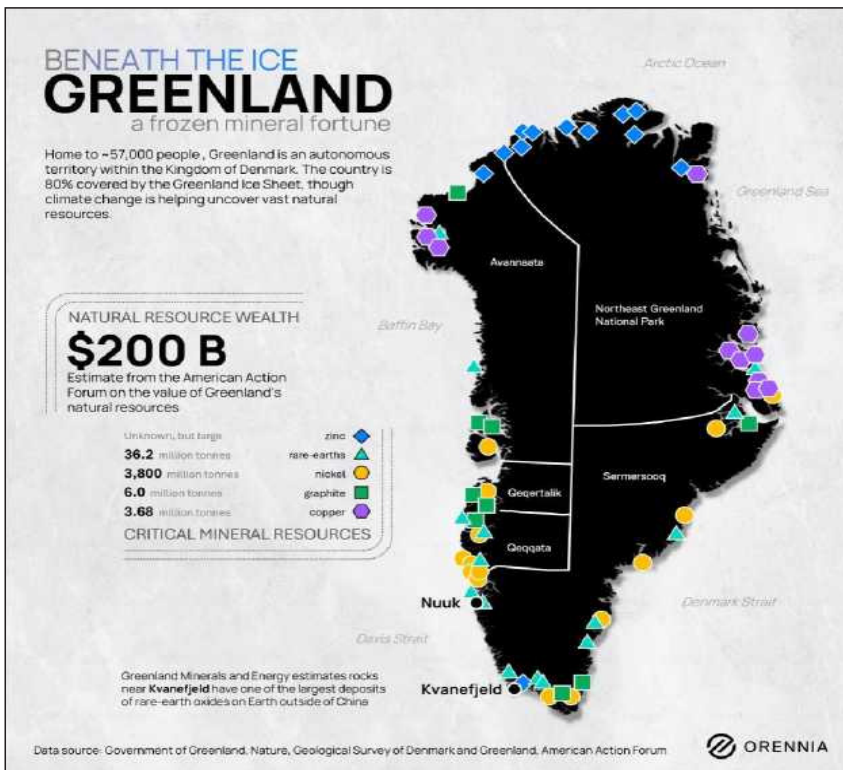
Bitno je pritom za naglasiti kako američka vojna, politička ili obavještajna strategija ne teži uništenju ili dominaciji nad NR Kinom, već sprječavanju bilo koje države da dominira područjem Indo-Pacifika, koristeći vojnu i ekonomsku snagu kao glavno sredstvo odvratanja kako se navodi u nedavno publiciranom Godišnjem izvješću američkog Ministarstva rata o vojnom i sigurnosnom razvoju NR Kine iz 2025. (*Annual Report to Congress: Military and Security Developments Involving the PRC*, 2025).

Međutim, posebno je upozoravajuće to što kineska vojska ubrzano razvija sposobnosti za postizanje strateške pobjede nad Tajvanom do 2027., što uključuje i razvoj kibernetičkih alata za ometanje američke kritične infrastrukture. Tijekom 2024., kineske vojne vježbe pod skupnim nazivom *Joint Sword* (ukupno tri vojne vježbe: 2024A, 2024B i 2024C) simulirale su potpunu blokadu Tajvana i precizne vojne udare, što predstavlja najozbiljniji test i opasnost za američku vojnu sposobnost i dominaciju u regiji (Ibid.).

Idući važan problem je to što SAD u bitnoj mjeri zaostaju u brzini razvoja i izgradnje vojnih kapaciteta modernih generacija, u svim rodovima i granama. Prema podacima američkog Centra za strateške i međunarodne studije (CSIS), NR Kina nabavlja i proizvodi određene visoko tehnološke sustave više puta brže od SAD-a, što upućuje na strukturnu prednost u brzini mobilizacije obrambene industrije i serijske proizvodnje koja je ključna za stratešku, operativnu i taktičku prednost ako govorimo o mogućem sukobu visokog intenziteta (Jones i Palmer, 2024). Strateški nedostatak NR Kine je nedostatak trenutno globalno

snažnih i stabilnih vojnih partnera i saveznika⁶, što SAD-u daje određenu prednost, uz uvjet da aktualna američka administracija zbog trgovinske politike i percipirane (!) nepredvidljivosti ne naruši dugogodišnje odnose sa tradicionalnim saveznicima.

Upravljanje krizom oko Tajvana pod Trumpovom administracijom nosi specifičnu dozu neizvjesnosti zbog transakcijskog pristupa sigurnosti u kojem se od saveznika zahtijeva izravno plaćanje za američku zaštitu. Dok politika strateške neodređenosti nastoji odvratiti Peking od napada i stvaranja preduvjeta za nasilno ujedinjenje, a Tajvan od proglašenja formalne neovisnosti, transakcijska retorika može povećati rizik od pogrešnih procjena na obje strane (*The Next U.S. Administration and China Policy*, 2024).

Slika 2. Karta rudnih bogatstava Grenlanda. Izvor: *Government of Greenland, Nature, Geological Survey of Denmark and Greenland, American Action Forum.*

⁶ Iako u ovu skupinu možemo svrstati Rusiju i Iran, aktualna situacija u tim zemljama pogoršava njihovu vojnu i ekonomsku moć na globalnoj razini.

Aktualno pitanje Grenlanda pruža najjasniji uvid u operativnu primjenu transakcijskog realizma gdje se retorika o vojnoj intervenciji ili kupnji otoka koristi kao pregovarački alat za postizanje ekonomskih ustupaka. SAD nema stvarnu namjeru niti vojnu korist od izravnog napada na Grenland, već koristi prijetnju kako bi trasirao put u drugu, željenu fazu pregovora, u kojoj bi se u zamjenu za mir i odustajanje od vojne intervencije, osigurao povoljan režim rudnog iskorištavanja strateških minerala i energenata, posebice rijetkih rudnih bogatstava u blizini Kvanefjelda koji su, prema trenutačnim geološkim podacima i spoznajama, dostupni još samo na teritoriju NR Kine (slika 2.). Ovakvo djelovanje u potpunosti je usklađeno sa Strategijom nacionalne sigurnosti iz 2025. koja posjedovanje, kontrolu i opskrbu navedenim kritičnim resursima postavlja kao prioritet u ekonomskom natjecanju s Kinom (*2025 National Security Strategy, 2025*).

Resource	Known Resources (Thous. of Metric Tons) *Unless otherwise noted	Price Per Metric Ton (Current \$)	Total Value (Millions)
Antimony	3.8	\$12,382	\$47
Baryte	480	\$150	\$72
Beryllium	0.07	\$1,400,000	\$91
Chromium	560	\$9,261	\$5,186
Coal	183,000	\$69	\$19,627
Copper	108	\$8,992	\$971
Feldspar	80,800	\$102	\$8,242
Fluorite	250	\$360	\$90
Gallium	152	\$255,730	\$38,871
Graphite	6,000	\$1,200	\$7,200
Hafnium	108	\$4,537,200	\$487,749
Lithium	235	\$113,585	\$26,693
Molybdenum	324,000	\$55,600	\$18,014
Natural Gas	148,000 billion cu ft	\$0.00219/cu ft	\$324,120
Niobium	5,900	\$25,000	\$147,500
Oil	17.5 billion barrels	\$80.53/barrel	\$1,409,275
PGM*	0.58	\$30,583,398	\$17,616
Phosphorus	11,500	\$165	\$1,898
REE*	36,100	\$42,922	\$1,549,484
Silicon metal	2,800	\$2,207	\$6,180
Strontium	9,800	\$72	\$702
Tantalum	916	\$190,000	\$174,040
Titanium	12,100	\$2,475	\$29,948
Tungsten	26	\$260	\$7
Vanadium	179	\$14,612	\$2,616
Zirconium	57,100	\$3,014	\$172,099
Total			\$4,441,399
Excluding Oil and Gas			\$2,708,004

Slika 3. Brojčani prikaz naziva, količine i vrijednosti rudnih bogatstava na Grenlandu. Izvor: *Jensen, Ashton (2025). Pricing Greenland: The Essence of the Deal, American Action Forum.*

Pri tome, Trumpov narativ o mogućoj kineskoj (i/ili ruskoj) okupaciji Grenlanda (u kontekstu priče o aktivnostima/kretanju ruskog i kineskog vojnog brodoljca na moru oko Grenlanda) u tom smislu služi više kao političko opravdanje za američki interes i aktivnosti, nego kao trenutačno moguća sigurnosna prijetnja i izazov, s obzirom na to da danski i kineski službeni izvori vrlo jasno demantiraju Trumpove navode (Global Times, 2026; AP News, 2026; Reuters, 2026).

Ukoliko navedeni plan američke administracije uspije u određenom roku, što je sudeći po trenutačnom stanju izgledno, utoliko je za očekivati da će se umjesto vojne okupacije, dogoditi sporazumno rješenje koje će omogućiti razvoj dugoročnih investicijskih partnerstava SAD-a s Danskom i lokalnim vlastima na Grenlandu radi osiguravanja pristupa, eksploatacije i korištenja strateških minerala i energenata. Međutim, postoji mogućnost da će jedna od sporazumnih klauzula, ovisno o dogovorenim i ugovorenim odredbama, biti upravo trajna ili vremenski ograničena sigurnosna garancija, odnosno vojna zaštita i pomoć u slučaju mogućih vojnih pretenzija drugih sila prema Grenlandu. Na taj način, Danska će moći efektivnije preusmjeriti financijska sredstva, odnosno podijeliti teret financijskih izdataka za obranu i sigurnost Grenlanda, a istovremeno će se američkim sredstvima osigurati uvjeti za pristup i korištenje rudnih bogatstava na Grenlandu što je u mnogočemu najviše potrebno i vrijedno za obje zemlje.

Tezu da SAD ne želi vojno intervenirati već sklopiti čisti ekonomski sporazum, dokazuje i činjenica da je 18. siječnja 2026. američka administracija donijela odluku o nametanju novih carina u iznosu od 10% prema Danskoj i još sedam drugih zemalja (zemalja koje možebitno imaju pretenzije na rijetke rudne resurse Grenlanda), uključujući Francusku, Norvešku, Švedsku, Njemačku, Veliku Britaniju, dok će nove carine za Nizozemsku i Finsku stupiti na snagu 1. veljače 2026. Pri tome, jasna je prijetnja kako postoji mogućnost da će postotak carina porasti na 25% ako sporazum oko Grenlanda ne bude postignut u dogovorenom roku (Astier, 2026). Dodatno, tezu da SAD ne želi i neće vojno intervenirati, potvrđuje i govor predsjednika Trumpa na Svjetskom ekonomskom forumu 2026. u kojem je jasno naglasio kako SAD neće koristiti vojnu silu kako bi postigli rješenje za pitanje Grenlanda (*President Trump says he will not invade Greenland*, FOX 5 News, 2026).

U tom kontekstu, EU postaje ključni treći akter koji se suočava s pritiskom kineskog izvoza preusmjerenog s američkog tržišta, što bi moglo potaknuti nove trgovinske sporove u sektorima visoke vrijednosti poput automobilske industrije. Iako američke tarife bitno opterećuju transatlantsko savezništvo, one

istovremeno potiču EU na razvoj strateške autonomije i diverzifikaciju njezinih ekonomskih partnerstava (Eder, 2025).

Još je 2023. u jednom od održanih govora predsjednica Europske komisije, Ursula von der Leyen, izjavila kako su gospodarski odnosi između NR Kine i EU “neuravnoteženi i pod sve većim utjecajem poremećaja koje stvara kineski državni kapitalistički sustav” (Applebaum, 2026). Pozadina ovakve izjave, odnosno njeno jasnije tumačenje kaže kako kineska vlada subvencionira svoje najveće tvrtke kako bi im pomogla u probijanju na međunarodna tržišta. Bez definiranih politika, carinskih tarifa, pravila poslovanja i drugih oblika kontrola u poslovanju i praćenju toka novca, EU će se dovesti u situaciju da njena industrija više neće biti konkurentna, a NR Kina će zauzeti sve veće tvrtke i postati nositelj europske ekonomije. Na taj način, kineski državni novac, kontroliran i usmjeravan od strane Komunističke partije Kine, bit će sredstvo stvaranja političkog utjecaja u EU.

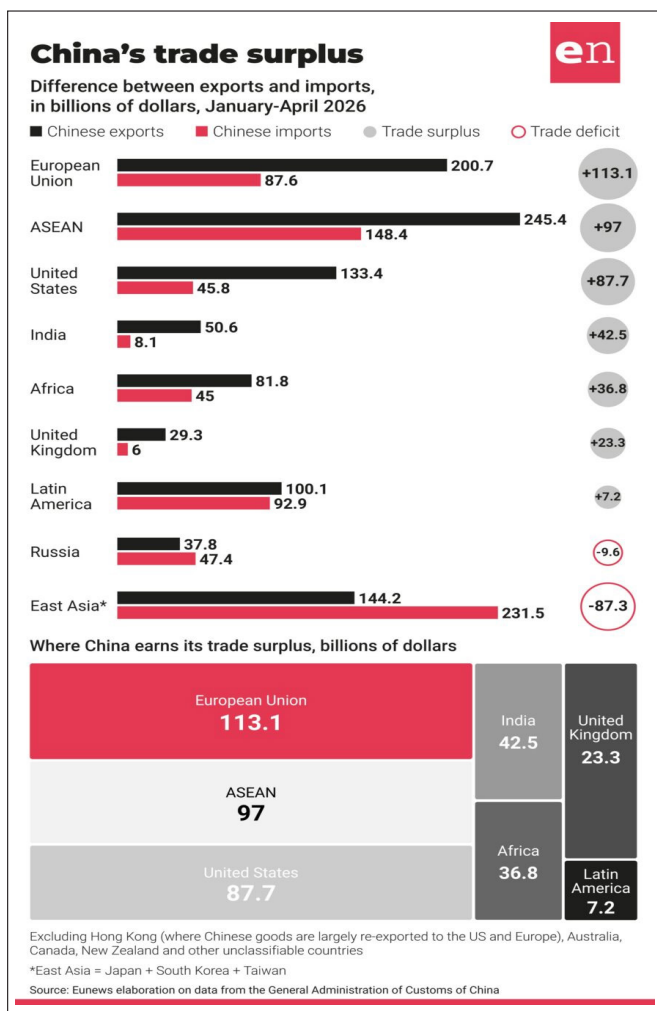
Najbolji primjer kineskog gospodarskog uspjeha jest prodaja automobila na europskom tržištu. Naime, prema trenutnim pokazateljima, prodaja kineskih vozila na tlu EU udvostručila se u vremenu 2024.-2025. Kineski proizvođači automobila, a posebice električnih, bilježe enormna povećanja dobiti (Forbes, 2025).

Dakako, ne radi se samo o problematici automobilske industrije, jer postoji čitav niz proizvoda i komponenti koji se uvoze iz NR Kine i pritom sve više koriste u industriji. Navedeno otvara pitanje budućnosti europske industrije i njene ovisnosti o kineskoj tehnologiji. Posebno je zabrinjavajuća tvrdnja Jensa Eskelunda, predsjednika Europske gospodarske komore u Kini (EUCCC) koji je izjavio sljedeće: “Kad ljudi pomisle na uvoz iz Kine, pomisle na gotove proizvode poput električnih vozila, ali tu nije problem. To je golema količina komponenti koje se uvoze iz Kine. Ako išta, Europa postaje sve ovisnija o Kini.” (*Fears of new China shock as EU industry’s reliance on imports grows*, Guardian, 2026).

Prema recentnim pokazateljima, prikazanima na slici 4., vidljivo je povećanje trgovinskog suficita NR Kine, odnosno povećanje izvoza u EU u odnosu na uvoz iz EU u 2026.

Navedeno povećanje uvoza robe, proizvoda i usluga iz NR Kine u EU je nešto što traje već duže vrijeme, pri čemu je posebno važan podatak kako je trgovina robom i uslugama između EU i NR Kine 2024. premašila 845 milijardi eura i to su podaci koje navodi Vijeće EU-a i Europsko vijeće. Primjera radi, u 2024. EU je u NR Kinu izvezla robu u vrijednosti od 213,2 milijarde eura, a uvezla robu u

vrijednosti od 519 milijardi eura. Riječ je o trgovinskom deficitu od više od 300 milijardi eura. Nadalje, gledajući povijesno razdoblje i podatke od 2014.-2024., uvoz iz NR Kine u EU povećao se za više od 102%, dok se izvoz iz EU-a u NR Kinu povećao za 47% (Vijeće EU-a i Europsko vijeće, Trgovina između EU-a i Kine: činjenice i brojke, bez dat.).

Slika 4. Prikaz trgovinskog suficita NR Kine u 2026. Izvor: *Firenzani, C. (2026). China sets its sights on the EU, with a 24 percent increase in trade surplus over the past year.*

Kineske tvrtke uspjele su velikim dijelom probiti se na europsko tržište zato što je EU zanemarila strateške politike te se pretjerano fokusirala na probleme koji nisu bili prioritetni. Sve navedeno je posljedica zaborava već poznatih lekcija koje je još Sun Tzu napisao u svojoj knjizi „Umijeće ratovanja“.

Sličan modus operandi bilježi i ruska strana. Naime, izgradnjom Sjevernog toka 2, Rusija je pokušala stvoriti direktnu vezu s Njemačkom, zaobilazeći pri tom Ukrajinu i ostale zemlje u opskrbnom i infrastrukturnom lancu. Njemačka, vođena pogrešnim politikama i oportunističkim, a ne političkom odgovornošću, smatrala je kako će sekundarno trgovinska suradnja i poslovne veze s Rusijom dovesti do određenih promjena u njenom političkom kompasu pri čemu će suradnja s europskim zemljama postati bitnija od suradnje s NR Kinom. Na koncu, takva politika prevelikog vezivanja uz ruske energente, koji su sami temelj ruske energetske, odnosno vanjskopolitičke i sigurnosno-obavještajne strategije u smislu alata za stvaranje pritiska, dovela je do ekonomskih posljedica koje građani EU osjećaju do danas. Početkom ruske agresije na Ukrajinu 2022., počelo se razmišljati o prekidu energetskih veza s Rusijom i prelasku na druge, alternativne oblike uvoza energenata. Danas je cijena tih, alternativnih energenata bitno skuplja, pri čemu cijenu diktira kontekst (jedina opcija = ovisnost) te kompliciraniji sustav logistike, sigurnosti prometnih pravaca itd. Inflatorni pritisci te rast cijena, bitno generiran lošim odlukama u području energetske politike i šire, doveli su do nezadovoljstva stanovništva koje godinama buja i rezultira dvojakom; u jednom dijelu stanovništva općom apatijom, a u drugom dijelu - priklanjanjem radikalnim političkim opcijama koje nude "rješenja". Rusija je to shvatila i u ranoj fazi pokrenula snažne dezinformacijske kampanje kojima je potaknula razvoj radikalne desnice u Europi, a posebice u Njemačkoj (Applebaum, 2026).

Budući rasplet situacije u Istočnoj Aziji i na Arktiku ovisit će o tome hoće li Washington i Peking uspjeti održati kanale za deeskalaciju mogućeg sukoba usred stalnih ekonomskih i vojnih pritisaka (*Annual Report to Congress: Military and Security Developments Involving the PRC*, 2025). Najveći rizik ostaje pogrešna procjena namjera suparnika u uvjetima nepredvidljive transakcijske retorike koja može oslabiti tradicionalne mehanizme odvratanja (*The Next U.S. Administration and China Policy*, 2024).

Zaključak

Razdoblje 2024.-2025. jasno potvrđuje da su SAD i NR Kina ušle u dinamičnu fazu strateškog rivalstva u kojoj se dihotomija rata i mira zamijenila kontinuiranim nadmetanjem u ekonomskom, tehnološkom i informacijskom području. Pri tome, ekonomski instrumenti, industrijska politika, kontrola nad kritičnim resursima, informacijski utjecaj i vojno odvracanje, više ne funkcioniraju kao zasebni elementi, već mogu polučiti mjerljive rezultate samo u sklopu jedinstvene, sustavne i strateški planirane nacionalne strategije. Američki predsjednik Trump redefinirao je američku vanjsku politiku kroz prizmu transakcijskog realizma koji se temelji na mjerljivoj neposrednoj materijalnoj koristi. Na taj način, SAD su osigurale kratkoročne dobitke, ali je narušena predvidljivost vanjskopolitičkih koraka i tradicionalni mehanizmi odvracanja od sukoba. Pored toga, povećan je rizik od krive procjene namjera suparnika, što je najjasnije na primjeru Tajvana. S druge strane, kineska strategija temelji se na dugoročnoj koherentnosti pri čemu se umjesto formalne konfrontacije, svaka situacija procjenjuje i nastoji preusmjeriti u kinesku korist, a da se pritom bitno ne prelazi “crvena linija” mogućeg rata ili sukoba. NR Kina se u tom strateškom procesu najviše usmjerila na djelovanje u području deset kritičnih industrijskih područja i u informacijskom području.

Tajvan i Grenland kao operativni primjeri predstavljaju dva različita pristupa u strateškom rivalstvu, pri čemu je prvi vojno-sigurnosno žarište na području Indo-Pacifika, a drugi resursno-geopolitičko pitanje Arktika kao sve izraženijeg mjesta susreta i preklapanja nacionalnih interesa svjetskih sila. Pritom, Tajvan je primjer testiranja granica i načina spremnosti na uporabu sile, dok Grenland pokazuje da kontrola kritičnih resursa postaje jednako važna kao kontrola pomorskih pravaca i geopolitički interesnih prostora. Prema tome, budućnost odnosa SAD-a i NR Kine izravno će ovisiti o sposobnosti upravljanja kriznim točkama u kojima se izravno preklapaju ekonomski, vojni i drugi nacionalni interesi.

U svemu tome, EU se profilirala kao treći, i ujedno najranjiviji akter koji je istodobno izložen američkom carinskom pritisku te kineskom (i indijskom) gospodarskom i informacijskom pritisku koji je poguran američkim carinskim nametima koji sustavno narušavaju transatlantske odnose. Budućnost EU ovisit će o strateškoj kulturi i promjeni načina razmišljanja, jasnijoj industrijskoj politici, prioritizaciji ciljeva i međusobnoj koheziji u gospodarskim, vrijednosnim, sigurnosnim i političkim pitanjima.

Budući odnos NR Kine i SAD-a bit će obilježen odnosom u kojem rat nije neizbježan, ali nikada nije u potpunosti isključen. Pri tome, jedan od najvažnijih čimbenika odvratanja bit će pravovremeno i adekvatno prepoznavanje i interpretiranje međusobnih namjera, upravljanje dinamikom rivalstva i postojanje međusobno utvrđenih komunikacijskih kanala kojima će se krizna pitanja nastojati rješavati na što je više moguće brži, efikasniji i najmanje štetan način za sve aktere.

Literatura

- Applebaum, A. (2026). Autokracija d.d. Zagreb: Fokus komunikacije.
- Barata da Rocha, M., Boivin, N. & Poitiers, N. (2025). The economic impact of Trump's tariffs on Europe: An initial assessment. Bruegel. <https://www.bruegel.org/analysis/economic-impact-trumps-tariffs-europe-initial-assessment>
- BBC (2025). Trump tariff threat over Greenland 'unacceptable', European leaders say. <https://www.bbc.com/news/articles/cy4qjwk9n2no>
- Brainard, L. (2025). 2025 Susan Shirk Lecture on U.S.-China Relations. San Diego: UC San Diego School of Global Policy and Strategy.
- Center for Strategic and International Studies (2024). China Outpacing U.S. Defense Industrial Base.
- Congressional Research Service (2024). Made in China 2025 and Industrial Policies: Issues for Congress.
- Dazio, S. Zhang, R., Burrows, E. (2026). <https://apnews.com/article/fact-check-greenland-denmark-trump-arctic-security-russia-china-6346aa8e86be594e467e8cc18f98357b>
- Eder, T. (2025). Brave New World - The Future of China-US Relations. Beč: Austrian Institute for International Affairs.
- Eunews (2026). China sets its sights on the EU, with a 24 per cent increase in trade surplus over the past year. <https://www.eunews.it/en/2026/05/14/china-trade-surplus-eu-24percent-year/>
- Europski parlament. (2025). Trgovina između EU-a i SAD-a: kako carine mogu utjecati na Europu. Glavna uprava za komunikaciju. <https://www.europarl.europa.eu/news/hr/press-room/20250210STO26801/trgovina-između-eu-a-i-sad-a-kako-carine-mogu-utjecati-na-europu>
- Forbes (2025). Autoindustrija u panici: Kina može sve ugasiti za dva mjeseca, ali dva rješenja bi nas mogla spasiti. <https://forbes.dnevnik.hr/aktualno/svijet/>

- autoindustrija-u-panici-kina-nas-moze-sve-ugasiti-za-dva-mjeseca-ali-dva-rjesenja-bi-nas-mogla-spasiti/
FOX 5 News (2026.). President Trump says he will not invade Greenland. <https://www.youtube.com/watch?v=aXWitj4fr78>
<https://www.americanactionforum.org/research/pricing-greenland-the-essence-of-the-deal/>
International Crisis Group (2024). The Next U.S. Administration and China Policy, Report No. 10.
Jensen, J. & Ashton, F. (2026) Pricing Greenland: The Essence of the Deal. The American Action Forum.
Karacali, N. (2025). The Self-Undermining Arsenal: A Critical Theory of Weaponized Interdependence.
McKibbin, W. J., Noland, M. & Shuetrim, G. (2025). The Global Economic Effects of Trump's 2025 Tariffs (Working Paper 25-13). Washington, DC: Peterson Institute for International Economics.
McKibbin, W. J. & Shuetrim, G. (2025). The US Revenue Implications of President Trump's 2025 Tariffs. Peterson Institute for International Economics Briefing 25-2.
Popović, P. (2018). Trumpova doktrina i realistička tradicija. *Političke perspektive*, 8(3), 41-67.
Predstavništvo Europske komisije u Hrvatskoj (2026.). EU i Indija sklopili povijesni sporazum o slobodnoj trgovini. https://croatia.representation.ec.europa.eu/news/eu-i-indija-sklopili-povijesni-sporazum-o-slobodnoj-trgovini-2026-01-27_hr
Reuters (2026). Nordics reject Trump's claim of Chinese and Russian ships around Greenland, FT reports. <https://www.reuters.com/world/china/nordics-reject-trumps-claim-chinese-russian-ships-around-greenland-ft-reports-2026-01-11/>
Salonius-Pasternak, C. & Sinkkonen, V. (2025). Four lenses for observing the second Trump administration (Briefing Paper 402). Finnish Institute of International Affairs (FIIA).
The Guardian (2026). Fears of new China shock as EU industry's reliance on imports grows. <https://www.theguardian.com/business/2026/may/19/china-shock-eu-european-union-industry-imports>
The President of the U.S. (2025). National Security Strategy of the United States of America.
The White House (2025). The Inaugural Address. <https://www.whitehouse.gov/remarks/2025/01/the-inaugural-address/>
U.S. Department of Defense (2025). Annual Report to Congress: Military and Security Developments Involving the PRC, 2025.

U.S. Department of Treasury. Major Foreign Holders of Treasury Securities. https://ticdata.treasury.gov/resource-center/data-chart-center/tic/Documents/slt_table5.html

U.S. Energy Information Administration. <https://www.eia.gov/>

United Nations Department of Economic and Social Affairs (UN DESA). World Economic Situation and Prospects 2026.

Vijeće EU-a i Europsko vijeće (2026). Trgovina između EU-a i Kine: činjenice i brojke. <https://www.consilium.europa.eu/hr/infographics/eu-china-trade/#0>

World Economic Forum (2025). Made in China 2.0: The future of global manufacturing? <https://www.weforum.org/stories/2025/06/how-china-is-reinventing-the-future-of-global-manufacturing/>

World Energy Investment (2025). <https://www.iea.org/reports/world-energy-investment-2025/china>

Analysis of the security, foreign and economic policy of the United States of America during Donald Trump's second term

ABSTRACT

The paper is conceived as a concise theoretical analysis of the security, foreign and trade policy of the United States of America. A special aspect of the paper is the analysis of the relationship between the United States and the People's Republic of China, which in 2025 reached a critical point and became the most intense trade conflict in recent history. Furthermore, the paper explores the position of the European Union in this relationship and the consequences of Chinese, and especially American policy, on the economic and political situation within the EU. A special aspect in the paper is the issue of Greenland, as the most obvious example of Trump's transactional realism where military power and force are used as a negotiating tool to gain access to critical re-

sources necessary for industrial and technological supremacy. Also, a special aspect is dedicated to the issue of Taiwan, as one of the crisis hotspots and open geopolitical and security issues in the relations between the United States and the People's Republic of China. The results of the paper indicate that the rivalry between the United States and the People's Republic of China is taking place as a continuous competition in which the decisive factor will be long-term planned and feasible strategies, where the American approach brings certain gains with an increased risk of instability, while the People's Republic of China puts emphasis on the gradual and systematic strengthening of the state without open confrontation.

KEYWORDS: *United States of America, People's Republic of China, Donald Trump, Security Policy, Foreign and Economic Policy*